

กำหนดฉบับ

ที่ กษ ๑๒๐๔/ว ๓๐๐

สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม
ถนนราชดำเนินนอก กรุงเทพฯ ๑๐๒๐๐

๒๒ มีนาคม ๒๕๖๐

เรื่อง ชักซ้อมความเข้าใจแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการบังคับคดีและการดำเนินคดีกับบุคคลซึ่งมิใช่จำเลย
และบริวารในคดี

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ๓๒ จังหวัด

- อ้างถึง ๑. หนังสือสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ด่วนที่สุด ที่ กษ ๑๒๐๔/ว ๙๒๖
ลงวันที่ ๒๗ สิงหาคม ๒๕๕๗
๒. หนังสือสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม ที่ กษ ๑๒๐๔/ว ๑๕๒๔
ลงวันที่ ๑๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๘

ตามหนังสือที่อ้างถึง ๑ สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) ได้แจ้งเวียน
แนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการบังคับคดีและการสืบหาหลักทรัพย์หรือทรัพย์สินของจำเลยหรือลูกหนี้ตามคำพิพากษา
เพื่อให้ถือปฏิบัติไปในแนวทางเดียวกัน และตามหนังสือที่อ้างถึง ๒ ส.ป.ก. ได้แจ้งเวียนแนวทางปฏิบัติในการ
บังคับคดีที่เกี่ยวกับการยึดอายัด และการขายทอดตลาด นั้น

เนื่องจากผลการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการบังคับคดีในส่วนของคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาล
ที่ให้กระทำการหรืองดเว้นการกระทำ เช่น คดีที่ศาลมีคำพิพากษาให้จำเลยและบริวารออกจากที่พิพาทหรือ
ให้รื้อถอนสิ่งปลูกสร้าง ปรากฏว่า ในระหว่างดำเนินการบังคับคดีมีกลุ่มบุคคลหรือบุคคลได้ยื่นคำร้องแสดง
อำนาจพิเศษต่อศาลว่ามีใช่จำเลยหรือบริวารของจำเลย ซึ่ง ส.ป.ก. พิจารณาแล้วเห็นว่า เป็นกรณีที่น่าประหลาด
ให้ชักช้า หากไม่ดำเนินคดีแพ่งและคดีอาญากับผู้ครอบครองที่ดินในเขตปฏิรูปที่ดินโดยมิชอบด้วยกฎหมาย
ย่อมเป็นการปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบ ดังนั้น เพื่อเป็นการรักษาประโยชน์ของทางราชการ
และป้องกันความเสียหายอันอาจเกิดขึ้น ส.ป.ก. จึงขอให้จังหวัดได้พิจารณาสั่งการและกำกับ ส.ป.ก.จังหวัด และ
เจ้าหน้าที่ที่เป็นเจ้าของเรื่องผู้รับผิดชอบให้ตรวจสอบพื้นที่พิพาทที่มีคดีฟ้องขับไล่ให้จำเลยและบริวารออกจาก
ที่พิพาทหรือให้รื้อถอนสิ่งปลูกสร้าง หากพบกลุ่มบุคคลหรือบุคคลอื่นใดซึ่งมิใช่จำเลยและบริวารของจำเลย ให้ ส.ป.ก.
จังหวัด รวบรวมพยานหลักฐานเพื่อดำเนินคดีแพ่งเรียกค่าเสียหาย และดำเนินคดีอาญาในฐานะบุกรุกที่ดินของรัฐ
ตามมาตรา ๙ ประกอบมาตรา ๑๐๘ ทวิ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน และตามมาตรา ๓๖๒ แห่งประมวลกฎหมาย
อาญาต่อไป เว้นแต่ในคดียุติกลุ่มบุคคลหรือบุคคลได้ยื่นคำร้องแสดงอำนาจพิเศษต่อศาลและมีพยานหลักฐาน
ปรากฏชัดเจนว่า เป็นบุคคลที่ครอบครองและทำประโยชน์อยู่ก่อนวันที่ประมวลกฎหมายที่ดินใช้บังคับและได้แจ้งการ
ครอบครองตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. ๒๔๙๗ ประกอบกฎกระทรวง

/ฉบับที่ ๒ ...

ฉบับที่ ๒ ข้อ ๔ ออกตามความในพระราชบัญญัติให้ใช้ประมวลกฎหมายที่ดิน พ.ศ. ๒๔๙๗ หรือเป็นบุคคลที่ได้
แจ้งความประสงค์จะได้สิทธิในที่ดินตามมาตรา ๒๗ ตริ แห่งประมวลกฎหมายที่ดิน ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติม
โดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายที่ดิน (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๒๘ ก่อนมีการกำหนดเขตปฏิรูปที่ดิน
ซึ่ง “การครอบครอง” หมายถึง ผู้ที่อยู่ในหลักเกณฑ์ที่ต้องแจ้งการครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดิน
นั้นจริงๆ ถ้าบุคคลใดก็ตามที่ปักป้ายบอกชื่อหรือกันรั้วแสดงเจตนาเป็นเจ้าของอย่างเดียวโดยไม่มีการทำ
ประโยชน์ในที่ดินย่อมไม่อยู่ในหลักเกณฑ์ที่ต้องแจ้งการครอบครอง ส่วน “การทำประโยชน์ในที่ดิน”
กฎกระทรวงฉบับที่ ๒ ข้อ ๔ ระบุไว้ว่า “ได้มีการครอบครองและทำประโยชน์ตามสมควรแก่สภาพของที่ดิน
ในท้องถิ่นตลอดจนสภาพของกิจการที่ได้ทำประโยชน์” อันเป็นการกำหนดแนวทางปฏิบัติไว้อย่างกว้างๆ
ซึ่งเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องต้องใช้ดุลยพินิจเองตามสภาพการครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินแต่ละท้องถิ่น
อาจมีความแตกต่างกันไป อีกทั้งต้องตรวจสอบว่ามีการทับซ้อนกับที่ดินที่ได้เคยเป็นป่าคุ้มครองหรือป่าสงวน
ซึ่งกำหนดตามพระราชบัญญัติคุ้มครองและสงวนป่า พุทธศักราช ๒๔๘๑ หรือเขตป่าไม้ หรือที่สงวนหวงห้าม
หรือที่สาธารณประโยชน์ที่ราษฎรใช้ประโยชน์ร่วมกัน เช่น ทำเลเลี้ยงสัตว์ ป่าช้าสาธารณะ หนองน้ำสาธารณะ
 ฯลฯ หรือไม่ สภาพที่ดินข้างเคียงสอดคล้องหรือขัดแย้งแตกต่างกับสภาพที่ดินตามข้อเท็จจริงในปัจจุบันหรือไม่
และหากที่ดินพิพาทเคยเป็นพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติมาก่อน บุคคลที่อ้างว่ามีสิทธิหรือได้ทำประโยชน์ในที่ดินนั้น
ต้องเคยยื่นคำร้องเป็นหนังสือต่อนายอำเภอแห่งท้องที่ภายในกำหนดหนึ่งร้อยสี่สิบวันนับแต่วันที่กฎกระทรวง
กำหนดป่าสงวนแห่งชาตินั้นใช้บังคับ ถ้าไม่ยื่นคำร้องภายในเวลาที่กำหนด ให้ถือว่าสละสิทธิหรือประโยชน์
ทั้งนี้ ตามมาตรา ๑๒ แห่งพระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๗

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา แจ้งให้ ส.ป.ก.จังหวัดทราบและถือปฏิบัติต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายบพิตร อมราภิบาล)
รองเลขาธิการปฏิบัติราชการแทน
เลขาธิการสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม

สำนักกฎหมาย

โทร.โทรสาร ๐-๒๒๘๒-๒๕๔๑

นิติสิทธิ พิมพ์/ร่าง/ทาน ตรวจ